

 REVISTA MOLDOVENEASCĂ DE DREPT INTERNAȚIONAL ȘI RELAȚII INTERNAȚIONALE Chișinău, Republica Moldova	Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale / Moldavian Journal of International Law and International Relations / Молдавский журнал международного права и международных отношений 2026, Issue 1, Volume 21, Pages 130-139. ISSN 1857-1999 EISSN 2345-1963 Submitted: 11.11.2025 Reviewed: 18.11.2025 Accepted: 20.12.2025 Published: 01.01.2026 https://doi.org/10.61753/1857-1999/2345-1963/2026.21-1.10
---	--

**TRIBUNA TÎNĂRULUI CERCETĂTOR
THE TRIBUNE OF YOUNG SCIENTISTS
ТРИБУНА МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ**

**STATUL ȘI INDIVIDUL ÎN DREPTUL INTERNAȚIONAL PUBLIC
CONTEMPORAN: ÎNTRE SUVERANITATE ȘI RESPONSABILITATE**

**THE STATE AND THE INDIVIDUAL IN MODERN INTERNATIONAL
PUBLIC LAW: BETWEEN SOVEREIGNTY AND RESPONSIBILITY**

**ГОСУДАРСТВО И ФИЗИЧЕСКОЕ ЛИЦО В СОВРЕМЕННОМ
МЕЖДУНАРОДНОМ ПУБЛИЧНОМ ПРАВЕ: МЕЖДУ СУВЕРЕНИТЕТОМ
И ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ**

GHEGHEȘ Cristina* / GHEGHEȘ Cristina / ГЕГЕШ Кристина
<https://orcid.org/0009-0008-7192-6288>

ABSTRACT:

**THE STATE AND THE INDIVIDUAL IN MODERN INTERNATIONAL
PUBLIC LAW: BETWEEN SOVEREIGNTY AND RESPONSIBILITY**

The article analyzes the evolution of the relationship between state and individual in contemporary public international law, highlighting the transition from the paradigm of absolute sovereignty to a conception centered on responsibility and the protection of human rights. The study capitalizes on the theoretical contributions of the Moldovan and international doctrine in order to demonstrate how the individual has passed from the position of object of state protection to that of subject in affirmation of the international legal order. At the same time, it is argued that the sovereignty of the state is not diminished, but reinterpreted by the obligation to respect and guarantee fundamental rights.

Keywords: state, individual, sovereignty, international responsibility, Human Rights, Legal subjectivity

JEL Classification: K33

Universal Decimal Classification: 341.7; 341(4/9).

<https://doi.org/10.61753/1857-1999/2345-1963/2026.21-1.10>

REZUMAT:

**STATUL ȘI INDIVIDUL ÎN DREPTUL INTERNAȚIONAL PUBLIC
CONTEMPORAN: ÎNTRE SUVERANITATE ȘI RESPONSABILITATE**

Articolul analizează evoluția raportului dintre stat și individ în dreptul internațional public contemporan, evidențiind trecerea de la paradigma suveranității absolute la o concepție centrată pe responsabilitate și

* **GHEGHEȘ Cristina** - Studentă-doctorandă, Universitatea de Studii Europene din Moldova; Cadru didactic, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (Iași, România). / **GHEGHES Cristina** - PhD student, University of European Studies of Moldova; Teacher, "Alexandru Ioan Cuza" University of Iasi (Iasi, Romania). / **ГЕГЕШ Кристина** - Аспирантка, Европейский университет Молдовы; Преподавательский состав, университет "Александру Иоан Куза" в Яссах (Яссы, Румыния). **E-mail:** cristinagheg@yahoo.com ; <https://orcid.org/0009-0008-7192-6288>

protecția drepturilor omului. Studiul valorifică contribuțiile teoretice ale doctrinei moldovenești și internaționale pentru a demonstra cum individul a trecut din postura de obiect al protecției statale în cea de subiect în afirmare al ordinii juridice internaționale. Totodată, se susține că suveranitatea statului nu este diminuată, ci reinterpretată prin obligația de a respecta și garanta drepturile fundamentale.

Cuvinte-cheie: stat, individ, suveranitate, responsabilitate internațională, drepturile omului, subiectivitate juridică

JEL Classification: K33

CZU: 341.7; 341(4/9).

<https://doi.org/10.61753/1857-1999/2345-1963/2026.21-1.10>

РЕЗЮМЕ:

ГОСУДАРСТВО И ФИЗИЧЕСКОЕ ЛИЦО В СОВРЕМЕННОМ МЕЖДУНАРОДНОМ ПУБЛИЧНОМ ПРАВЕ: МЕЖДУ СУВЕРЕНИТЕТОМ И ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ

В статье рассматривается эволюция отношения между государством и отдельным лицом в современном публичном международном праве, подчеркивается переход от парадигмы абсолютного суверенитета к концепции, ориентированной на ответственность и защиту прав человека. Исследование использует теоретический вклад молдавской и международной доктрины, чтобы продемонстрировать, как человек перешел от объектной позиции государственной защиты к позиции субъекта в утверждении международного правового порядка. В то же время утверждается, что суверенитет государства не уменьшается, а переосмысливается обязательством уважать и гарантировать основные права.

Ключевые слова: государство, личность, суверенитет, международная ответственность, права человека, юридическая субъективность.

JEL Classification: K33

УДК: 341.7; 341(4/9).

<https://doi.org/10.61753/1857-1999/2345-1963/2026.21-1.10>

1. Introducere

Dreptul internațional public s-a constituit inițial ca un drept al statelor, fundamentat pe principiul suveranității și pe ideea că numai statele pot avea drepturi și obligații în ordinea internațională. În paradigma clasică, individul era conceput ca beneficiar al protecției statale, neavând capacitate juridică internațională proprie. Această viziune, specifică secolelor XIX–XX, se regăsește în lucrările doctrinarilor europeni precum Oppenheim și Anzilotti, care considerau că dreptul internațional reglementează doar raporturile dintre state suverane¹.

În doctrina contemporană, însă, acest model exclusivist a fost supus unei reevaluări profunde. Transformările istorice generate de al Doilea Război Mondial, de crearea Organizației Națiunilor Unite și de adoptarea Declarației Universale a Drepturilor Omului (1948) au impulsionează o umanizare a dreptului internațional, prin recunoașterea demnității individuale ca fundament al normelor juridice globale.

În acest context, raportul dintre stat și individ a devenit unul de interdependență, nu de subordonare. Statul rămâne principalul actor al scenei internaționale, dar exercitarea suveranității sale este condiționată de respectarea drepturilor omului și de cooperarea internațională pentru menținerea păcii.

2. Fundamente teoretice ale subiectelor dreptului internațional

Conceptul de subiect al dreptului internațional desemnează entitatea care are capacitatea de a deține drepturi și obligații în ordinea juridică internațională. În doctrina clasică, doar statele erau

¹ Oppenheim, Lassa. *International Law: A Treatise*, Vol. I, 1905. [On-line:] <https://archive.org/details/internationallaw41046gut> (Accesat 06.11.2025).

recunoscute ca atare, fiind considerate „subiecte originare” ale dreptului internațional¹. Evoluția ulterioară a practicii și a jurisprudenței internaționale a extins însă această categorie, incluzând organizațiile internaționale, mișcările de eliberare națională și, în anumite condiții, indivizii.

Malcolm N. Shaw evidențiază că procesul de recunoaștere a subiectelor de drept internațional este un proces de adaptare a dreptului la realitățile sociale și morale ale comunității globale². În mod similar, James Crawford arată că legitimitatea ordinii internaționale derivă astăzi din capacitatea sa de a proteja persoanele aflate sub jurisdicția statelor.

Această perspectivă marchează o tranziție de la dreptul statelor la dreptul indivizilor, fără a nega rolul statului, ci redefinindu-l. Alexandru Burian afirmă că suveranitatea contemporană presupune participare și responsabilitate, nu izolare și autarhie³. Astfel, subiectivitatea juridică a individului nu exclude primatul statului, ci îl completează prin instituirea unor standarde universale de protecție a demnității umane.

Conceptul de suveranitate reprezintă unul dintre pilonii dreptului internațional, însă semnificația sa a evoluat considerabil în ultimele decenii. În accepțiunea tradițională, consacrată de doctrina westfaliană, suveranitatea exprima independența absolută a statului, dreptul său exclusiv de a-și conduce afacerile interne fără ingerințe externe. Hugo Grotius și Emer de Vattel concepeau suveranitatea ca „putere supremă și nelimitată în ordinea internă și independență deplină în ordinea externă”⁴.

În dreptul internațional contemporan, însă, această concepție a devenit relativă prin emergența normelor imperative (*jus cogens*) și a principiilor solidarității internaționale. După cum observă Antonio Cassese, „suveranitatea nu mai este o barieră de netrecut, ci o competență exercitată în cadrul ordinii juridice internaționale, sub rezerva respectării drepturilor fundamentale ale omului”⁵.

Transformarea este consacrată de Carta ONU (1945), care impune statelor nu doar drepturi, ci și obligații pozitive în menținerea păcii și protejarea demnității umane. Articolul 1 alin. (3) consacră scopul de a promova „respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie”⁶.

Astfel, suveranitatea nu mai este sinonimă cu *libertatea absolută de acțiune*, ci cu *participarea responsabilă la ordinea internațională*. Alexandru Burian sintetizează această evoluție susținând că în dreptul contemporan, suveranitatea devine inseparabilă de răspunderea statului față de comunitatea internațională și față de propriii cetățeni.

Noțiunea de *responsabilitate internațională a statului* este reglementată de *Articolele privind răspunderea statelor pentru fapte internaționale ilicite* (Comisia de Drept Internațional, 2001)⁷. Acestea stabilesc principiul potrivit căruia orice stat care comite un act ilicit internațional este obligat să repare prejudiciul cauzat⁸. Această codificare reflectă o nouă filozofie a suveranității: statul este liber doar în măsura în care își respectă obligațiile asumate.

¹ Crawford, James. *The Creation of States in International Law*, Oxford: Clarendon Press, 2006. [On-line:] <https://academic.oup.com/oxford-law-pro/book/3288> (Accesat 06.11.2025).

² Shaw, Malcolm N. *International Law*, 9th ed., Cambridge University Press, 2021, p. 198. [On-line:] <https://www.perlego.com/book/4229313/international-law-pdf> (Accesat 06.11.2025).

³ Burian, Alexandru. *Subiecții relațiilor internaționale și reglementarea juridică a relațiilor internaționale*. [On-line:] <https://eresursedrept.wordpress.com/wp-content/uploads/2020/04/3.subiectii-relatiilor-internationale-si-reglementarea-juridica-a-relatiilor-internationale.pdf> (Accesat 07.11.2025).

⁴ Vattel, Emer de. *The Law of Nations*, 1758. [On-line:] http://files.libertyfund.org/files/2246/Vattel_1519_LFeBk.pdf (Accesat 07.11.2025).

⁵ Cassese, Antonio. *The Human Dimension of International Law*, Oxford University Press, 2008, p. 54. [On-line:] <https://uculawlib.wordpress.com/wp-content/uploads/2016/10/international-criminal-law-by-antonio-cassese.pdf> (Accesat 07.11.2025).

⁶ Organizația Națiunilor Unite. Carta ONU, 1945, art. 1 alin. (3). [On-line:] <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/full-text> (Accesat 08.11.2025).

⁷ Comisia de Drept Internațional (ILC). *Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts*, 2001, art. 1–2. [On-line:] https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/draft_articles/9_6_2001.pdf (Accesat 08.11.2025).

⁸ Consiliul Europei. *Convenția Europeană a Drepturilor Omului*, 1950, art. 34. [On-line:] https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ron (Accesat 07.11.2025).

3. Individul ca subiect al dreptului internațional

Dezvoltarea dreptului internațional al drepturilor omului, a dreptului penal internațional și a dreptului umanitar a condus la *emergența individului ca subiect derivat al dreptului internațional public*.

În planul protecției drepturilor omului, *Convenția Europeană a Drepturilor Omului* (1950) reprezintă un moment de cotitură. Pentru prima dată, indivizii pot *formula plângeri directe împotriva statelor* în fața unei instanțe internaționale – Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO). Acest aspect a transformat radical raportul individ–stat, consacrand principiul *responsabilității internaționale pentru încălcarea drepturilor individuale*¹.

În dreptul penal internațional, *Tribunalul de la Nürnberg (1945–1946)* a instituit principiul responsabilității penale individuale pentru crime internaționale, afirmând că „crimele internaționale sunt comise de oameni, nu de entități abstracte”². Această abordare a fost continuată de *Tribunalele pentru fosta Iugoslavie și Rwanda*, precum și de *Curtea Penală Internațională (CPI)*, creată prin Statutul de la Roma (1998). Cassese subliniază că aceste instituții „au consacrat individul ca participant direct la ordinea internațională, responsabil și răspunzător în fața acesteia”.

De asemenea, în dreptul internațional umanitar, protecția civililor, statutul prizonierilor de război și drepturile refugiaților confirmă aplicarea directă a normelor internaționale asupra persoanelor fizice. După cum arată Malcolm Shaw, „dreptul internațional umanitar și al drepturilor omului au șters frontiera dintre dreptul statelor și dreptul indivizilor”.

Prin urmare, individul nu mai este doar actor pasiv, ci *actor activ* în sistemul juridic internațional. Calitatea sa de subiect rămâne derivată, dar influența sa practică – mai ales prin jurisprudența CEDO, CPI și a comitetelor ONU – devine determinantă pentru evoluția dreptului internațional contemporan.

Principalele aspecte ale statutului unui individ

Statut juridic Complex: statutul juridic al unei persoane este o combinație de norme juridice interne și internaționale care stabilesc atât drepturile, cât și obligațiile sale.

Drepturi procedurale: persoanele fizice sunt înzestrate cu capacitate juridică procedurală, dar pentru participarea reală la relațiile juridice trebuie să aibă capacitate juridică și juridică.

Drepturile și libertățile fundamentale: dreptul internațional garantează persoanelor o serie de drepturi fundamentale, cum ar fi dreptul la viață, libertatea de gândire, conștiință și religie, libertatea de exprimare și dreptul la un proces echitabil.

Subiectivitate limitată: statutul unui individ nu este echivalent cu statutul statului. El este un subiect de Drept internațional cu personalitate juridică limitată, iar drepturile și obligațiile sale decurg din tratate internaționale specifice.

Teorii ale personalității juridice: există opinii diferite asupra personalității juridice a indivizilor, dar cea mai răspândită este teoria conform căreia statele și organizațiile internaționale sunt subiectele principale, iar indivizii au anumite puteri internaționale³.

În acest context, deși aflată în centrul atenției doctrinarilor, preocuparea pentru ființa umană constituind esența dreptului, în general, și a dreptului internațional, în special, situația sa în ce privește calitatea de subiect de drept internațional a individului, statutul său în ordinea juridică internațională⁴ rămâne încă neclară și temă controversată în literatura de specialitate.

Ian Brownlie susține că în termeni strict analitici nu se poate afirma că individul este subiect de drept internațional⁵, dar precizează, încă din ediția din 1966 a principiilor de drept internațional, că „nu există o regulă generală că individul nu poate fi un subiect de drept internațional și, în

¹ Ibid.

² Tribunalul de la Nürnberg. *Judgment and Sentences*, 1946. [On-line:] <https://avalon.law.yale.edu/imt/judgen.asp> (Accesat 07.11.2025)

³ Radnik, Ukrainskii iuridichnii portal. [On-line:] <http://radnuk.info/ros-pidrychnuk/mejdunarodnoe/531-ignatenko/13350-s-13----.html> (Accesat 10.11.2025).

⁴ Ciucă, A., *Persoana fizică în dreptul internațional public*. Prolegomene, Iași, România, Lumen, 2017, p.23.

⁵ Brownlie, I. *Principles of Public International Law*, 6th edition. OUP, Oxford, 2003, p.65.

anumite contexte, el apare ca o persoană juridică pe plan internațional”.¹

Analiza evoluției concepțiilor referitoare la calitatea de subiect al raporturilor de drept internațional relevă teorii diametral opuse, unii autori admitând fără echivoc această calitate persoanei fizice, alții contestând includerea sa în rândul subiectelor dreptului internațional. Astfel, dacă Bluntschli considera că statele sunt singurele subiecte ale dreptului internațional², Scelle și Duguit afirmau că numai indivizii pot fi subiecte de drept, teorie respinsă, însă, de H. Triepel, D. Anzilotti, W.G.F. Philimore și alți doctrinari pozitivisti³. Enunțate în mod plastic, unele susțineri pro și contra reflectă argumente de chintesență juridică referitoare la entitatea colectivă denumită de juriștii francezi „persoană morală”. Au devenit notorii replicile a doi mari juriști francezi, L. Duguit și, se pare, J.C. Soyer, care susțineau, unul ideea existenței persoanei morale, iar celălalt dezacordul privind existența altei persoane în afara ființei umane: „Eu nu am dejunat niciodată cu o persoană juridică”; și replica: „Nici eu, dar eu am văzut-o deseori plătind chitanța”.⁴

Deși preocuparea pentru protecția ființei umane își are originea în dreptul natural, având rădăcini antice, dezvoltarea teoriilor pozitivistice ale dreptului, în special în secolul al XIX-lea, blochează această preocupare și își concentrează atenția asupra rolului central și chiar exclusiv al statului în dreptul internațional. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea se înregistrează, însă, pași importanți pe care statele i-au făcut în domeniul regulilor umanitare de purtare a războiului prin adoptarea unor documente internaționale de importanță majoră în acest domeniu. Amintim Convenția de la Geneva pentru îmbunătățirea soartei soldaților răniți din armatele în campanie (22 august 1864), dar și ampla codificare a legilor și obiceiurilor războiului întreprinse prin cele două conferințe de la Haga din 1899 și 1907.⁵

Convinse că aceste codificări conțin lacune, statele semnatare ale acestor convenții au introdus în preambulul convențiilor de la Haga din 1899 clauza Martens în al cărei conținut se prevăd următoarele: „Până la elaborarea unui corp mai complet al legilor războiului, înaltele părți contractante declară că, în cazurile în care n-au fost prevăzute în reglementările adoptate de ele, locuitorii și beligeranții rămân sub protecția și sub reglementarea dreptului ginților, așa cum rezultă ele din obiceiurile stabilite de popoarele civilizate, din legile umanității și din imperativele conștiinței publice.”⁶

Cel de-al doilea război mondial a generat în dreptul internațional tendința atașării responsabilității directe a indivizilor pentru crimele comise împotriva păcii și securității. Ca urmare, prin sentințele Tribunalelor Internaționale de la Nürnberg și Tokyo au fost condamnați criminalii de război sau persoanele care au comis crime împotriva comunității.⁷

Tribunalul Internațional de la Nürnberg a subliniat că „dreptul internațional impune îndatoriri și obligații atât persoanelor, cât și statelor” și că „crimele împotriva dreptului internațional sunt comise de oameni, nu de entități abstracte și numai prin pedepsirea persoanelor care comit astfel de infracțiuni pot fi aplicate prevederile dreptului internațional”.⁸

În 1946, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite afirmă Principiile Cartei Tribunalului de la Nürnberg și deciziile acestui tribunal făcându-le, astfel, parte din dreptul

¹ Clapham, A., *The Role of the Individual in International Law*. În EJIL, vol. 21, no. 1, 2010, p.26.

² Bluntschli, M., *Le droit international codifié*, Éd.Guillaumin, Paris, 1881, p.64.

³ Dumitrescu, L. *Poziția individului în raporturile juridice internaționale*. În Revista de Studii Juridice Revista de Științe Juridice nr. 3, 2008, p.72.

⁴ Apud Târșia, A. C., *Reorganizarea persoanei juridice de drept privat*, Ed. Hamangiu, 2012, p.5.

⁵ Pentru detalii referitoare la aceste convenții, a se vedea, de exemplu, Rousseau, C. *Droit international public approfondi*, Ed. Précis Dalloz, Paris, 1958, p. 317-318; Geamănu, G., *Dreptul internațional contemporan*, vol. II, Ediție a II-a revizuită și adăugită. Editura Didactică și Pedagogică, București, 1975, p. 361 și urm.

⁶ Geamănu, G., *Dreptul internațional contemporan*, vol. II, Ediție a II-a revizuită și adăugită. Editura Didactică și Pedagogică, București, 1975, p. 366.

⁷ Dumitrescu, L. *Poziția individului în raporturile juridice internaționale*. În Revista de Studii Juridice Revista de Științe Juridice nr. 3, 2008, p.73.

⁸ International Military Tribunal (Nuremberg), Judgment and Sentences, în *The American Journal of International Law*, 41(1), 1947, p.220.

internațional.¹ Prin Rezoluția 96 (I) din același an, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a declarat că genocidul este o infracțiune în temeiul dreptului internațional care poartă răspunderea individuală, fapt reafirmat în textul Convenției pentru prevenirea și reprimarea crimei de genocid din 1948²: „Părțile contractante, confirmând că genocidul, comis atât în timp de pace cât și în timp de război, este o crimă de drept internațional se angajează să-l prevină și să-l pedepsească”.³

Responsabilitatea individuală a fost, de asemenea, confirmată cu privire la încălcările grave ale celor patru convenții de la Geneva din 1949 și ale protocoalelor adiționale I și II din 1977, care se referă la conflictele armate. Pe această bază, au fost înființate cele două tribunale internaționale speciale pentru crime de război, unul pentru fosta Iugoslavie în 1993 și celălalt pentru Rwanda în 1994, pentru urmărirea penală a persoanelor responsabile pentru gravele încălcări ale dreptului internațional umanitar săvârșite pe teritoriul fiecăreia dintre aceste țări. Consiliul de Securitate al O.N.U. a decis, prin Rezoluția 827 din 25 mai 1993, stabilirea unui tribunal internațional pentru scopul unic de a pedepsi persoanele responsabile de violări grave ale dreptului umanitar comise pe teritoriul fostei Iugoslavii între 1 ianuarie 1991, precum și statutul Tribunalului internațional pentru fosta Iugoslavie.⁴

Competența *ratione personae* a Tribunalului se referă la persoanele fizice, autori, coautori, instigatori și complici, care au săvârșit grave violări ale dreptului internațional.⁵ Tribunalul internațional penal pentru pedepsirea persoanelor responsabile de genocid și alte violări grave ale dreptului internațional umanitar comise pe teritoriul Rwandei și a cetățenilor rwandezi responsabili de genocid și alte asemenea violări comise în teritoriul statelor vecine, între 1 ianuarie 1994 și 31 decembrie 1994, a fost înființat prin Rezoluția 955 din 8 noiembrie 1994 a Consiliului de Securitate, în temeiul Capitolului VII al Cartei O.N.U., după modelul Tribunalului internațional pentru fosta Iugoslavie.⁶

Evenimentele din fosta Iugoslavie și din Rwanda au determinat reînnoirea preocupării statelor pentru înființarea unei instanțe penale internaționale permanente, care a constituit una dintre temele permanente ale O.N.U. În 1998, Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale a fost adoptat la Conferința diplomatică a Națiunilor Unite, sub forma unei convenții internaționale, deschisă semnării la 17 iulie 1998, la sediul ONU și a intrat în vigoare la 1 iulie 2002, după depunerea a 60 de instrumente de ratificare.⁷

Statutul include în competența Curții „*cele mai grave infracțiuni de interes comunității internaționale în ansamblu*”, care constituie infracțiunea de genocid, crime împotriva umanității, crime de război și crima de agresiune și prevede că „*persoana care comite o infracțiune aflată în jurisdicția Curții este individual responsabilă și răspunzătoare pentru pedepsire în conformitate*”.

¹ Adunarea Generală a ONU, *Rezoluția 95(I)- Afirmarea principiilor de drept internațional recunoscute de Carta Tribunalului de la Nuremberg*, 1946, United Nations Audiovisual Library of International Law: http://legal.un.org/avl/pdf/ha/ga_95-I/ga_95-I_ph_e.pdf; Pentru detalii referitoare la formularea și afirmarea „Principiilor de Drept Internațional recunoscute în Carta Tribunalului de la Nuremberg și în hotărârea tribunalului”, a se vedea, de exemplu, Deteșeanu, D.-A., *Crima internațională. Abordări convenționale și dezvoltări jurisprudențiale*. Ed. Universul Juridic, București, 2016, p.72-75.

² Convenția pentru prevenirea și reprimarea crimei de genocid a fost adoptată și deschisă spre semnare de Adunarea Generală a Națiunilor Unite prin Rezoluția 260A (III) din 9 decembrie 1948. Ea a intrat în vigoare la 12 ianuarie 1951, conform dispozițiilor art. XIII. România a aderat la Convenție la 2 noiembrie 1950 prin Decretul nr. 236, publicat în „Buletinul Oficial al României”, partea I, nr. 110 din 2 decembrie 1950.

³ United Nations, *Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide*, 1948, United Nations Treaty Collection. [On-line:] <https://treaties.un.org/doc/publication/unts/volume%2078/volume-78-i-1021-english.pdf> (Accesat 10.11.2025).

⁴ Scăunaș, S., *Drept internațional public*, Ed. 2. Ed. C.H.Beck, București, 2007, p.409-410.

⁵ Maftai, J., *Drept internațional public*. Ed. Pro Universitaria București, Ed. Universitară „Danubius” Galați, 2010, p.159.

⁶ Selejan-Guțan, B., & Crăciunean, L.-M., *Drept internațional public* Ed. Hamangiu, București, 2008, p.242-243.

⁷ Diaconu, D., *Curtea penală internațională: istorie și realitate*, All Beck, București, 1999, p.36.

cu prezentul Statut.”¹ (art.25)

Dar după cel de-al doilea război mondial, dreptul internațional a devenit, de asemenea, preocupat de individ/persoană fizică mai ales din perspectiva drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Această tendință o regăsim în Carta Națiunilor Unite, adoptată la 26 iunie 1945, care invită statele membre să respecte drepturile omului și libertățile fundamentale ale indivizilor și ale popoarelor. Carta Organizației Națiunilor Unite reafirmă credința popoarelor în demnitatea și valoarea ființei umane și stabilește ca obiectiv al Organizației, în același timp cu menținerea păcii și securității, înfăptuirea colaborării în promovarea și încurajarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale față de toate persoanele, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie.

Cooperarea statelor în cadrul Organizației Națiunilor Unite s-a concretizat în adoptarea unor texte fundamentale în materia drepturilor omului cu caracter de universalitate, documente care stau la baza întregii construcții juridice internaționale referitoare la drepturile omului, deoarece prevederile din aceste documente constituie adevărate standarde internaționale ale drepturilor omului²

Reper important pentru această materie rămâne Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată la 10 decembrie 1948, concepută ca document-cadru care să consacre drepturile și libertățile fundamentale ale omului la nivel mondial,³ document cu valoare emblematică, care consacră încă din Preambul idealul comun spre care trebuie să tindă toate popoarele și toate națiunile „*pentru ca toate persoanele și toate organele societății, având permanent în vedere această declarație, să se străduiască, prin învățătură și educație, să dezvolte respectul pentru aceste drepturi și libertăți și să asigure, prin măsuri progresive de ordin național și internațional, recunoașterea și aplicarea lor universală și efectivă atât în cadrul statelor membre înseși, cât și în teritoriile aflate sub jurisdicția lor*”.

Problema protecției drepturilor omului a căpătat o amploare deosebită după adoptarea Cartei O.N.U. și a Declarației Universală a Drepturilor Omului, au fost create prin acte internaționale organisme cu vocație de universalitate și organisme regionale cu competențe în acest domeniu, prin care statele se obligă să ia măsuri legislative și administrative pentru a asigura cadrul juridic necesar și mijloacele adecvate exercitării drepturilor și libertăților fundamentale de către toți oamenii, fără discriminare, fapt ce scoate în evidență importanța acordată de state cooperării în această materie. Reglementările internaționale în materia drepturilor omului s-au dezvoltat ulterior adoptării acestor documente, statele au negociat și adoptat numeroase convenții, pacte, tratate sub egida unor organizații internaționale sau regionale: Națiunile Unite, Consiliul Europei, Uniunea Europeană etc. În cuprinsul acestora, individul este considerat destinatar și beneficiar al normelor de drept internațional, este protejat fie în calitate de ființă umană individuală, fie ca membru al unui grup de persoane.

Putem observa lesne că evoluția dreptului internațional reflectă preocuparea permanentă a statelor referitor la individ/persoană fizică, care este destinatar al normelor cu caracter internațional atât în ceea ce privește protecția drepturilor și libertăților fundamentale, cât și angajarea răspunderii individuale.

Calitatea de subiect de drept a persoanei fizice în ordinea juridică internă este incontestabilă. Statutul individului s-a schimbat, însă, și în cadrul dreptului internațional în ultimii 60-70 de ani. În găsim pe individ titular de drepturi, dar și purtător al unor obligații cu caracter internațional. Analiza evoluției conceptului de subiect de drept, din perspectivă istorică, evidențiază trecerea de la concepția potrivit căreia doar statele pot avea calitatea de subiect de drept internațional (individul fiind, în esență, subiect de drept intern), către opiniile unor autori care printre subiectele de drept internațional includ și individul – persoană fizică.

Observăm, așadar, că unii autori așează individul în centrul normelor de drept internațional. Adoptarea de către state a unor documente internaționale prin care se oferă protecție în materia drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, crearea și dezvoltarea unor mecanisme prin care

¹ Rome Statut of the International Criminal Court. [On-line:] https://www.icc-cpi.int/nr/rdonlyres/ea9aeff7-5752-4f84-be94-0a655eb30e16/0/rome_statute_english.pdf (Accesat 10.11.2025).

² Maftai, J., *op.cit.*, 2010, p.116.

³ Mazilu, D, *Dreptul internațional public, vol.I*, Ed. Lumina Lex, București, 2010, p.319.

individul se poate adresa pentru protecția drepturilor sale în mod direct unor instituții și instanțe judiciare internaționale, precum și recunoașterea individului ca subiect al răspunderii internaționale penale vin să argumenteze ideea calității de subiect de drept internațional public a persoanei fizice.

În literatura de specialitate s-a reținut, însă, și opinia contrară, considerându-se că persoanele fizice sunt „*subiecte a căror prezență este tolerată de state în ordinea internațională*”¹. Adepții acestei teorii consideră că individul poate apărea în cadrul raporturilor internaționale numai dacă statele își manifestă voința în acest sens; că el nu va putea fi titularul drepturilor enunțate într-un tratat internațional, dacă statele îi conferă prin acordul lor anumite prerogative în relațiile internaționale, așadar persoanelor fizice au o poziție mediată în cadrul raporturilor de drept internațional.

4. Echilibrul dintre suveranitate și drepturile individului

Relația dintre stat și individ trebuie înțeleasă astăzi în termenii *complementarității*, nu ai opoziției. Statul rămâne cadrul instituțional esențial pentru exercitarea drepturilor omului, iar respectarea acestor drepturi conferă legitimitate suveranității sale.

Doctrina contemporană a consacrat noțiunea de „*responsibility to protect*” (R2P), potrivit căreia *suveranitatea implică și obligația de a proteja populația împotriva genocidului, crimelor de război și crimelor împotriva umanității*². Astfel, neîndeplinirea acestei obligații poate justifica intervenția comunității internaționale, sub mandatul ONU.

În viziunea contemporană statul modern își afirmă suveranitatea prin cooperare și participare la sistemul juridic internațional, iar respectul pentru individ devine măsura maturității sale politice și morale.

Această concepție este întărită de jurisprudența CEDO, care subliniază că protecția drepturilor omului constituie „esența democrației constituționale” și criteriul fundamental al legitimității statale. În acest sens, *suveranitatea responsabilă* nu limitează, ci întărește rolul statului în ordinea internațională, transformându-l dintr-un actor izolat într-un partener al comunității globale.

5. Concluzii

Evoluția dreptului internațional public demonstrează o redefinire structurală a relației dintre stat și individ, de la subordonare la parteneriat juridic. Statul rămâne subiectul originar al ordinii internaționale, dar exercitarea suveranității sale este inseparabilă de respectarea drepturilor omului și de asumarea răspunderii internaționale.

În același timp, individul a dobândit calitatea de subiect derivat, consolidată prin instrumente juridice și jurisprudență internațională. Prin tratatele privind drepturile omului, prin mecanismele penale și umanitare, persoana fizică devine titular efectiv de drepturi și obligații internaționale.

Această transformare confirmă direcția unei *umanizări a dreptului internațional*, orientată către protejarea demnității umane ca valoare universală. Așa cum afirmă Cassese, viitorul dreptului internațional depinde de capacitatea sa de a proteja ființa umană, fără a anula legitimitatea statelor.

Prin urmare, *echilibrul dintre autoritatea statului și protecția individului* nu este doar o exigență juridică, ci și o condiție de durabilitate a ordinii internaționale. Într-o lume globalizată și interdependentă, acest echilibru devine fundamentul unei suveranități responsabile și a unei demnități universale efective.

Bibliografie:

1. Adunarea Generală a ONU, *Rezoluția 95(I)- Afirmarea principiilor de drept internațional recunoscute de Carta Tribunalului de la Nuremberg*, 1946, United Nations Audiovisual Library of International Law. [On-line:] http://legal.un.org/avl/pdf/ha/ga_95-I/ga_95-I_ph_e.pdf (Accesat 07.11.2025).
2. Apud Târșia, A. C., *Reorganizarea persoanei juridice de drept privat*, Ed. Hamangiu, 2012, p.5.
3. Blachèr, P. *Droit des relations internationales* 3eme éd., Ed. Litec-LexisNexis, Paris, 2008, p.80.
4. Brownlie, I. *Principles of Public International Law*, 6th edition. OUP, Oxford, 2003, p. 65.

¹ Blachèr, P. *Droit des relations internationales* 3eme éd., Ed. Litec-LexisNexis, Paris, 2008, p.80.

² Organizația Națiunilor Unite. *World Summit Outcome Document*, 2005, par. 138–139. [On-line:] <https://digitallibrary.un.org/record/556636/ht> (Accesat 10.11.2025).

5. Burian, Alexandru. *Subiecții relațiilor internaționale și reglementarea juridică a relațiilor internaționale*. [On-line:] <https://eresursedrept.wordpress.com/wp-content/uploads/2020/04/3.subiectii-relatiilor-internationale-si-reglementarea-juridica-a-relatiilor-internationale.pdf> (Accesat 07.11.2025).
6. Cassese, Antonio. *The Human Dimension of International Law*, Oxford University Press, 2008, p. 54. [On-line:] <https://uculawlib.wordpress.com/wp-content/uploads/2016/10/international-criminal-law-by-antonio-cassese.pdf> (Accesat 07.11.2025).
7. Ciucă, A., *Persoana fizică în dreptul internațional public*. Prolegomene, Iași, România, Lumen, 2017, p.23.
8. Clapham, A., *The Role of the Individual in International Law*. În EJIL, vol. 21, no. 1, 2010, p.26.
9. Comisia de Drept Internațional (ILC). *Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts*, 2001, art. 1–2. [On-line:] https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/draft_articles/9_6_2001.pdf (ht (Accesat 08.11.2025)
10. Consiliul Europei. *Convenția Europeană a Drepturilor Omului*, 1950, art. 34. [On-line:] https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ron (Accesat 07.11.2025).
11. Crawford, James. *The Creation of States in International Law*, Oxford: Clarendon Press, 2006. [On-line:] <https://academic.oup.com/oxford-law-pro/book/3288> (Accesat 06.11.2025).
12. Deteșeanu, D.-A., *Crima internațională. Abordări convenționale și dezvoltări jurisprudențiale*. Ed. Universul Juridic, București, 2016, p.72-75.
13. Diaconu, D., *Curtea penală internațională: istorie și realitate*, All Beck, București, 1999, p.36.
14. Dumitrescu, L. *Poziția individului în raporturile juridice internaționale*. În Revista de Studii Juridice Revista de Științe Juridice nr. 3, 2008, p.72.
15. Dumitrescu, L. *Poziția individului în raporturile juridice internaționale*. În Revista de Studii Juridice Revista de Științe Juridice nr. 3, 2008, p.73.
16. Geamănu, G., *Dreptul internațional contemporan, vol. II*, Ediție a II-a revizuită și adăugită. Editura Didactică și Pedagogică, București, 1975, p. 366.
17. International Military Tribunal (Nuremberg), Judgment and Sentences, în *The American Journal of International Law*, 41(1), 1947 , p.220.
18. Maftai, J., *Drept internațional public*. Ed. Pro Universitaria București, Ed. Universitară „Danubius” Galați, 2010, p.159.
19. Mazilu, D, *Dreptul internațional public, vol.I*, Ed. Lumina Lex, București, 2010, p.319.
20. Oppenheim, Lassa. *International Law: A Treatise*, Vol. I, 1905. [On-line:] <https://archive.org/details/internationallaw41046gut> (Accesat 06.11.2025).
21. Organizația Națiunilor Unite. Carta ONU, 1945, art. 1 alin. (3). [On-line:] <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/full-text> (Accesat 08.11.2025).
22. Organizația Națiunilor Unite. *World Summit Outcome Document*, 2005, par. 138–139. [On-line:] <https://digitallibrary.un.org/record/556636>(ht (Accesat 10.11.2025).
23. Radnik, Ukrainskii iuridichnii portal. [On-line:] <http://radnuk.info/ros-pidrychnuk/mejdunarodnoe/531-ignatenko/13350-s-13---.html> (Accesat 10.11.2025).
24. *Rome Statut of the International Criminal Court*. [On-line:] https://www.icc-cpi.int/nr/rdonlyres/ea9aef77-5752-4f84-be94-0a655eb30e16/0/rome_statute_english.pdf (Accesat 10.11.2025).
25. Rousseau, C. *Droit international public approfondi*, Ed. Précis Dalloz, Paris, 1958, p. 317-318.
26. Scăunaș, S., *Drept internațional public, Ed. 2*. Ed. C.H.Beck, București, 2007, p.409-410.
27. Selejan-Guțan, B., & Crăciunean, L.-M., *Drept internațional public* Ed. Hamangiu, București, 2008, p.242-243.
28. Shaw, Malcolm N. *International Law*, 9th ed., Cambridge University Press, 2021, p. 198. [On-line:] <https://www.perlego.com/book/4229313/international-law-pdf> (Accesat 06.11.2025)
29. Tribunalul de la Nürnberg. *Judgment and Sentences*, 1946. [On-line:] <https://avalon.law.yale.edu/imt/judgen.asp> (Accesat (07.11.2025)
30. United Nations, *Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide*, 1948, United Nations Treaty Collection. [On-line:] <https://treaties.un.org/doc/publication/unts/volume%2078/volume-78-i-1021-english.pdf> (Accesat 10.11.2025).
31. Vattel, Emer de. *The Law of Nations*, 1758. [On-line:] http://files.libertyfund.org/files/2246/Vattel_1519_LFeBk.pdf (Accesat 07.11.2025).

Contacte / Contacts / Контакты:

GHEGHEȘ Cristina.

Studentă-doctorandă, Universitatea de Studii Europene din Moldova;
Cadru didactic asociat, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași,
Iași, România.

E-mail: cristinagheg@yahoo.com ;

<https://orcid.org/0009-0008-7192-6288>

<https://doi.org/10.61753/1857-1999/2345-1963/2026.21-1.10>